

Ähtärin esihistoria

Ähtärin esihistoria on heikosti tunnettu, sillä alueella ei tiettävästi ollut pysyvää asutusta ennen myöhäiskeskiaikaa (1500-lukua). Kampakeraamiselta ajalta (4200-2000 eKr.) ei ole lainkaan tehty löytöjä, sen sijaan vasarakirveskulttuurin ajalta (2500-2000 eKr.) on löydetty vasarakirveen torso. Kaikkiaan Ähtäristä tunnetaan 46 esihistoriallista esinelöytöä, joista 42 kivikaudelta. Museoviraston arkeologian osastossa on noin 100 sivua Ähtäriä koskevia luettelointeja ja kaivauskertomuksia.

Suurin osa löydöistä on Peränteeltä, mutta yksittäisiä löytöjä on joka puolelta, mm. kaksoistaltilta 1949 Niemisvedeltä, poikkikirves 1950 Kivijärven kylästä, 1970 reikäkivi Alastaipaleelta.

Kiinteitä löytöjä on tehty verrattain vähän. Löytöpaikat myötäilevät muinaisia vesireittejä.

Ähtäristä on tunnistettu 11 kiinteää muinaslöydöstä seitsemästä eri paikasta

- Lopetti Pemun pohjukassa Kortteisjoen suussa
- Mytkäniemi Itä-Ähtärissä
- Pusaanlahti Alastaipaleella
- Hankaveden rannalla on kolme löytöpaikkaa: Leppälänkankaalta Nousunlahdesta on useita löytöjä, Hankaniemestä tunnetaan inventoimaton kiviröykkiö ja Hankaveden ja Moksunjärven väliseltä Lapinniementä erikoisen näköinen siirtolohkare, joka on mahdollinen uhripaikka
- suurin löytökeskittymä on Peränteellä, jossa löytöjä on tehty 12 kohdasta, lisäksi on tunnistettu viisi kiinteää muinaisjäännettä. Pellonperä, kansakoulu, Rautionlampi sekä Kotaniemi on arvioitu kivikautiseksi asuinpaikoiksi vuoden 1981 inventoinnissa. Löytöpaikoilta tai niiden läheisyydestä oli jo aiemmin tehtu yksittäislöytöjä. Inventoinnissa paikat tunnistettiin kvartsi-iskosten perusteella; niitä kappaleittain löydettiin Kotaniemestä 3, Pellonperästä 19, kansakoululta 12, Rautionlammelta 85 (lisäksi palanutta luuta 330 kpl)

Kivikauden ähtäriläiset olivat suomusjärveläisiä

Jääkauden jälkeisen jäänvetäytymisen jälkeen Suomeen saapuneet asukkaat ovat samalla Suomen varhaisimpia asuttajia. Heitä kutsutaan ensimmäisen löytöpaikan mukaan suomusjärveläisiksi. Myös Pohjanlahden rannoille varhaisin pyyntiväestö saapui jo Suomusjärven kulttuurin aikana, sen keskivaiheilla, n. 7000-6000 eKr. Ranta oli silloin 120-130 m nykyistä korkeammalla. Koko esihistoriallisen ajan asutus näyttää keskittyneen rannikon läheisyyteen. Kunta rantaviiva vetäytyi, väestö seurasi. Tämän vuoksi Pohjanmaan vanhimman asutuksen jäljet ovat sisämaassa: Suomenselällä ja sen vaihettumisa-alueella.

Ähtärin kiinteät löytöpaikat Lopetissa, Nousunlahdella, Mytkäniemessä ja Peränteellä kuuluvat tähän löytöalueeseen.

Suomusjärveläisten elintavat

Suomusjärven kulttuuri oli varhaista kivikautta. Meille asti säilyneet tarvekalut tehtiin kivistä. Saviasioiden valmistustaitoa ei tunnettu, eikä niitä ole Ähtäristä tavattukaan. Suomusjärven kulttuuria nimitetään myös esikeraamiseksi.

Asukkaat olivat keräilijöitä ja pyytäjiä. Kalastus ja hylkeenpyynti olivat pääasiallisina elinkeinoina. Siksi asutus seurasi rantaviivaa. Myös jousi ja nuolet tunnettiin.

Ähtäri kuului vielä historialliselle ajalle tullessa erätalousalueeseen, jossa käytiin metsästämisessä ja kalastamassa. Maanviljelys on tullut Ähtäriin vasta 1400-1500-luvulla jKr.

Pyyntikansa oli riippuvainen luonnosta. Parhaat saalistuspaikat vaihtelivat vuodenaikojen mukaan. Kivikauden pitkästä kesästä huolimatta Suomessa on aina ollut neljä vuodenaikaa. Osa vuodesta vie

tettiin monen perheen yhteisissä talvikylissä.

Asuinpaikka valitiin mieluusti rannalta, asuntona oli osittain maahan kaivettu, tuohilla tai taljoilla päällystetty kota, jonka keskellä oli avotulisija. Suomusjärveläisten uskotaan asuneen 10-15 hengen suurperheissä. Vaatteet tehtiin nahasta.

Em teksti on referoitu Ähtärin Ympyriäisestä nro 14. Lehteen juttu oli koostettu Sulevi Riukulehdon Ähtäri-viikolla 8.7.2002 Peränteen koululla pitämästä esitelmästä "Alkuperäiset ähtäriläiset"

Koko Power Point -esitys aineistoinen on lainattavissa Ähtäri Seuralta CD-rom-muodossa.